

Πρωτοπρεσβυτέρου Ἰωάννου Φωτοπούλου

Τρεῖς Ἀρχιεπίσκοποι καί τὰ ράσα

Ὁ ἅγιος Συμεών Ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης, ὁ μέγας Πατήρ καί λειτουργιολόγος δίδει μιά σύντομη ἀλλά θαυμασία πνευματική ἐρμηνεία τῆς ἱερατικῆς ἀμφιέσεως, ἐξηγώντας ἔτσι τή σημασία πού ἔχει ἡ κληρική ἐνδυμασία τόσο γιά τούς κληρικούς ὅσο καί γιά τούς λαϊκούς. Στό βιβλίον «Περί τῶν ἱερῶν χειροτονιῶν» καί στά κεφάλαια ΡΠΕ' καί ΡΠΣΤ' ὁμιλεῖ «περί ἐνδυμάτων ἀνηκόντων κοσμικοῖς χειροτονηθεῖσι διακόνοις καί πρεσβυτέροις» καί πιό συγκεκριμένα «Περί ἱερῶν ἐνδυμάτων, ἱματίου, καμισίου καί τῶν λοιπῶν». Λέγει λοιπόν ὅτι μετά τήν χειροτονία τοῦ ὁ ἱερεὺς ἂν μὲν προέρχεται ἀπό τή μοναχική τάξη ἐνδύεται τὰ συνήθη, μοναχικά δηλ. ἐνδύματα ἐνῶ ἂν εἶναι ἀπό τούς «κοσμικούς» δηλ. τούς λαϊκούς «περιβάλλεται ἄμφια ἃ καί ὁ διάκονος ἀμφιέννυται, σημαντικά τῆς ἱερωσύνης, καί διά τήν εὐλάβειαν ὄξεα ἢ μέλανα καί κατὰ τό λεγόμενον ἱμάτιον ἐραμμένα» δηλ. φοράει ἐνδύματα σάν κι αὐτά τοῦ διακόνου πού φανερώνουν τήν ἱερωσύνη καί τὰ ὅποια εἶναι χάριν εὐλαβείας σκοῦρα ἢ μαῦρα καί ραμμένα ὅπως τό ἱμάτιο. Καί πιό κάτω λέγει ὅτι ὁ ἀναγνώστης πρὶν δεχθεῖ τή σφραγίδα τῆς χειροθεσίας εὐλογεῖται ἀπό τόν ἀρχιερέα καί ἐνδύεται τό ἱμάτιο «μέλαν ὃν διά τήν ταπεινώσιν ὡς εἰρήκαμεν τε καί συστολήν. τοιαῦτα γάρ τὰ τοῦ πένθους καί ἄχρι ποδῶν καί εὐρύχωρον διά τήν εὐλάβειαν μετά τῆς θείας ἀγάπης... Σταυροῦ δέ τύπον ἐπέχει τῷ μήκει τε καί τοῖς μανικίσις. Ταῦτα μὲν οὖν τὰ ἱμάτια κοινά πᾶσι... εἰς τιμὴν τῆς ἱερωσύνης... Τοῖνυν οἱ διάκονοί τε καί ἱερεῖς ὅμοια τοῖς ἱματίοις ἄνωθεν ἐνδύονται ἄμφια καί ἐπὶ κεφαλῆς τὰ σκιάδια καί λοιπά συνήθη φορέματα, πάντα σταυρόν ἐκτυποῦντα, ὡς καί αὐτό τό σκιάδιον. ἐπεὶ καί τοῦ ἐσταυρωμένου δι' ἡμᾶς εἰσὶ λειτουργοί...» Μεταφράζουμε : «Αὐτό τό ἱμάτιο εἶναι μαῦρο, ὅπως εἴπαμε, χάριν ταπεινώσεως καί συστολῆς πού εἶναι τὰ χαρακτηριστικά τοῦ κατὰ Χριστόν πένθους. Κι εἶναι μακρὺ ὡς τὰ πόδια καί εὐρύχωρο χάριν εὐλαβείας καί ὡς εἰκόνα τῆς θείας ἀγάπης. Παρουσιάζει ἀκόμα τύπο τοῦ Σταυροῦ μέ τό μήκος καί τὰ μανίκια του. Λοιπόν αὐτά τὰ ἱμάτια εἶναι κοινά σ' ὅλους τούς κληρικούς ὡς τιμὴ πρὸς τήν ἱερωσύνη. Καί οἱ διάκονοι καί οἱ ἱερεῖς φοροῦν ἐνδύματα ὅμοια μέ τὰ ἱμάτια καί στήν κεφαλὴ τους σκιάδια καί τὰ ὑπόλοιπα συνήθη γιά τούς ἱερεῖς φορέματα πού ὅλα τους τυπώνουν (εἰκονίζου) τό Σταυρό καθώς καί τό σκιάδιο. Κι αὐτό, γιὰτί εἶναι λειτουργοί τοῦ Ἐσταυρωμένου»

Τί μᾶς διδάσκει ἐδῶ ὁ ἅγιος Συμεών; ἄς τό δοῦμε ἀναλυτικά:

α) ὅτι οἱ κληρικοί ἄμα τῆ χειροτονία τους φοροῦν ἐνδύματα σ η μ α ν τ ι κ ἄ τῆς ἱερωσύνης. Μέ τὰ ράσα τους οἱ κληρικοί φανερώνουν στόν κόσμον τῆς ἱερωσύνης πού ἔλαβαν. Ἡ ἱερωσύνη εἶναι ἡ ἐνσαρκη μαρτυρία σωτηρίας τοῦ κόσμου, ἡ ὅποια πρέπει νά φανερώνεται στούς μὲν πιστούς καί καλοπροαιρέτους ὡς ἐλπίδα, στούς δέ ἀπίστους ὡς ἔλεγχος.

β) ὅτι τὰ ἐνδύματα αὐτά εἶναι σκοῦρα καί συνηθέστερα μ α ῦ ρ α. Γιατί; Γιά νά δηλώνεται ἡ εὐλάβεια, ἡ συστολή ἢ ταπεινώση δηλ. τό κατὰ Χριστόν πένθος πού πρέπει νά χαρακτηρίζει τόν κληρικό. Ἐξάλλου τό μαῦρο χρῶμα εἶναι ἀπόλυτα συμβατό μέ τήν αἰσθητική

τῆς ἐνδυμασίας γενικώτερα, τόσο τῆς ἐπισήμου ὅσο καί τῆς σύγχρονης καθημερινῆς, ἀνδρικήσ καί γυναικείας. Τό μαῦρο ράσο μέ τίς χειρίδες του, εἶναι ἐν ταυτῶ ταπεινό καί μεγαλειῶδες, ὅπως εἶπε καί ὁ Γκόγκολ. (ἄς τ' ἀκούσει ὁ κ. Μπούμης πού συνεχίζει νά μιλάει γιά δυνατότητα τῶν τοπικῶν συνόδων νά ἐπιτρέπουν ἀκόμα καί λευκά ράσα ἄ λά...Μπίν Λάντεν!).

γ) ὅτι τὰ ἱερατικά ἐνδύματα εἶναι ραμμένα σάν ἱμάτια δηλ. εἶναι εὐρυχωρά καί μακρὰ μέχρι τὰ πόδια χάριν εὐλαθείας καί γιά νά εἰκονίζεται ἡ εὐρυχωρία τῆς θείας ἀγάπης κατ' εἰκόνα τῆς ὁποίας πρέπει νά ζεῖ καί νά κινεῖται ὁ ἱερεύς.

δ) ὅτι ὑπάρχουν κι ἄλλα ἱερατικά ἐνδύματα, ἀντίστοιχα μέ τό ζωστικό (ἀντερὶ) καθῶς καί κάλυμμα κεφαλῆς πού τότε ἦταν τό σκιάδιο καί τώρα εἶναι ὁ ...ἀπόγονος του τό κάλυμμα ὑπέρι.

ε) ὅτι ὅλη ἡ ἱερατικὴ ἀμφίεση εἶναι ἓνας ζωντανός τύπος τοῦ Σταυροῦ ἐπειδὴ οἱ κληρικοί εἶναι λειτουργοὶ τοῦ Ἐσταυρωμένου, ἐπειδὴ πρέπει ἡ ζωὴ τους νά σφραγίζεται ἀπὸ φρόνημα σταυρικό καί μέ τὴν ἀμφίεσή τους ἀκόμη νά κηρύττουν τόν λόγον τοῦ Σταυροῦ, ὁ ὁποῖος «τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις» (γιά ὅσους χλευάζουν τό ράσο κι ὅ,τι αὐτό κατὰ τὴ διδασκαλία τοῦ Ἁγίου Συμεῶν ἐκφράζει) «μωρία ἐστὶ, τοῖς δὲ σωζομένοις»(γιά ὅσους τιμοῦν κι εὐλαβοῦνται τό τίμιο ράσο κι ὅ,τι αὐτό ἐκφράζει) δύναμις Θεοῦ ἐστὶ» (Κορ.Α' 1,18). Αὐτὰ μᾶς λέγει ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Συμεῶν.

Ἄς ἔλθουμε τώρα σέ κάποιον ἄλλο ἅγιο Ἀρχιεπίσκοπο, τόν ἅγιο Λουκά τόν Θαυματουργό, Ἀρχιεπίσκοπο Συμφερουπόλεως καί Κριμαίας, ὁ ὁποῖος ζεῖ περίπου 500 χρόνια ἀργότερα(1887-1961), στίς μέρες μας, στή Ρωσία. Τό Βίο του στά Ἑλληνικά (« Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Λουκάς»), πλήρη χάριτος καί ὠφελείας πνευματικῆς, ὀφείλουμε στόν παιδικό φίλο, ἀδελφὸ καί συλλειτουργό π. Νεκτάριο Ἀντωνόπουλο, Καθηγούμενο τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Σαγματᾶ Θηβῶν. Ἀπὸ κεῖ εἶναι καί οἱ σελίδες στίς ὁποῖες παραπέμπουμε. Ὁ ἅγιος Λουκάς, διάσημος χειρουργός καί καθηγητὴς στή Ρωσία καί στό ἐξωτερικό ἀνταποκρίθηκε ἀμέσως στήν κλήση τοῦ Θεοῦ καί δέχθηκε μέ χαρὰ τὴ δωρεὰ τῆς ἱερωσύνης καί τό συνακόλουθο ἱερατικὸ ἐνδύμα τό 1921, μέσα δηλ. στή φωτιά τοῦ κομμουνισμοῦ. «Ἀπὸ τὴν ἡμέρα τῆς χειροτονίας του» διαβάζουμε, «...χειρουργοῦσε καθημερινά, παρέδιδε μαθήματα στήν Ἱατρικὴ Σχολὴ πάντα μέ τό ράσο του καί τό σταυρὸ του».(σ.86) «...παντοῦ ὅπου πήγαινε κυκλοφοροῦσε μέ τὴν ἱερατικὴ του περιβολή...Πολλές φορές προσπάθησαν (οἱ ἄθεοι) νά τόν πείσουν νά σταματήσει νά κυκλοφορεῖ μέ τό ράσο καί τό σταυρὸ καί νά ἀφήσει τὴν ἱερωσύνη...δὲν ὑποχωροῦσε μέ τίποτα. Λειτουργοῦσε, κήρυττε, δίδασκε στό Πανεπιστήμιο μέ τό ράσο του...»(σ.87).Κατὰ τὴν ἐξορία του «κάποια μέρα τόν κάλεσαν στήν G.P.U. Παρουσιάστηκε, ὅπως πάντα, ὡς ἐπίσκοπος, μέ τό ράσο του καί τό εγκόλπιο του...»(σ.129). «Στό Λένινγκραντ τόν κάλεσε προσωπικά ὁ..πρόεδρος τῶν Σοβιετ τῆς πόλης..τόν προέτρεψε νά παραιτηθεῖ ἀπὸ τὴν ἱερωσύνη καί νά βγάλει τό ράσο του. Τοῦ ὑποσχέθηκε δέ, ὅτι θά δημιουργοῦσαν εἰδικὸ ἐρευνητικὸ ἴνστιτούτο γιά τόν ἴδιο...Ὁ ἐπίσκοπος Λουκάς ἀρνήθηκε νά παραιτηθεῖ ἀπὸ τὴν ἱερωσύνη».(σ.213). Κατὰ τὴν τέταρτη(!) σύλληψή του ὁ ἅγιος ἔλεγε σ' ἓνα συκρατούμενό του: «Μοῦ λένε νά βγάλω τό ράσο, ἀλλά δέ θά τό κάνω ποτέ. Τό ράσο μέχρι τό θάνατό μου θά μείνει μαζί μου...»(σ. 242) «Ὁ γιατρός τῶν φυλακῶν Ὁμπόγιεφ τόν κάλεσε στό γραφεῖο του. Τοῦ εἶχαν δώσει ἐντολὴ νά τόν πείσει νά βγάλει τό ράσο του, νά μὴ δίνει «εὐλογία» καί γενικά νά μὴν «τ ρ α β ἄ ε ι τ ῆ ν π ρ ο σ ο χ ῆ»..ἔδωσε (ὁ ἅγιος) στόν Ὁμπόγιεφ νά καταλάβει μέ

εὐγενικό τρόπο ἀλλά καί σταθερότητα ὅτι αὐτό πού τοῦ ἀνέδεσαν νά κάνει ἦταν ὑπεράνω τῶν δυνάμεων του».(σ.243).

Σέ ἄλλη περίπτωση διηγείται ὁ ἴδιος: «Εἶχα πρόταση ἀπό τό ὑπουργεῖο Ὑγείας νά μιλήσω σ' ἓνα συνέδριο...ἔδωσα τή συγκατάθεσή μου, ἀλλά ἔγραψα πώς ὁ διευθυντής τοῦ Ὑγειονομικοῦ μοῦ ἀπαγορεύει νά βγαίνω μέ τό ράσο καί ὅτι ὁ Πατριάρχης μοῦ ἀπαγορεύει νά βγαίνω χωρίς ράσο. Ἐγραψα σχετικά στόν Πατριάρχη. Μοῦ ἀπάντησε μ' ἓνα γράμμα ὅτι συμφωνοῦσε μαζί μου. Ἡ ἀποψή του εἶναι ὅτι ὅτι τό νά ἐμφανίζομαι ντυμένος στό πολιτικά καί νά κρύβω τά μαλλιά μου μπροστά στό ἀκροατήριον, ὅταν ὄλοι γνωρίζουν πώς εἶμαι ἀρχιερέας, σημαίνει πώς ντρέπομαι γιά τό ἱερατικό μου ἀξίωμα. ἂν τό συνέδριο θεωρεῖ ἀπαράδεκτη καί προσβλητική γιά τό κοινό τήν παρουσία τοῦ ἀρχιερέα, τότε καί ὁ ἀρχιερέας πρέπει νά θεωρεῖ ἀναξιοπρεπές γιά τόν ἑαυτό του νά παρευρίσκεται σ' αὐτό τό συνέδριο...» ὅταν τοῦ ἀρνήθηκαν νά ἐμφανισθεῖ μέ τό ράσο του «...Ζήτησα», λέει, «νά μεταβιβάσουν στό διευθυντή τήν ἀπόφασή μου νά ἀποστασιοποιηθῶ ἀπό τούς ἐπιστημονικούς κύκλους».(σ.302)

Σχετικά μέ τούς ἱερεῖς τῆς ἐπαρχίας του «ἀγανακτοῦσε ὅταν ἔβλεπε νά πίνουν ἢ νά καπνίζουν ἢ νά κυκλοφοροῦν χωρίς τήν ἱερατική τους ἐνδυμασία. Στούς ἱερεῖς αὐτούς ἔβαζε ἐπιτίμιο τρίμηνης ἀργίας».(σ.312), ἐνῶ σέ ἐπιστολή του ἔγραφε: «Στήν ἐπαρχία μας δέν ὑπάρχουν πιά ξυρισμένοι ἱερεῖς, ἀλλά πόσοι τέτοιοι ὑπάρχουν σέ ἄλλους τόπους. Πόσοι εἶναι πού ντρέπονται νά φορέσουν τά ράσα τους, πού εἶναι ντυμένοι σύμφωνα μέ τούς κοσμικούς! Χρόνια πρὶν ὁ Γκόγκολ ἔγραφε γιά τήν ἐνδυμασία τοῦ κληρικοῦ: «Τό ἐνδύμά τους εἶναι ὑπέροχο καί μεγαλειώδες. δέν ὑπόκειται στίς ἀλλαγές τῆς ἀνόητης μόδας».(σ.314) Μήπως ὁ ἅγιος φοροῦσε τά ράσα γιά ἐπίδειξη; Γράφει μιὰ δασκάλα: «Ὁ σεβασμιώτατος πάντα φοροῦσε ἐπιδιορθωμένα παπούτσια καί μπαλωμένο ράσο μέ ξεφτισμένους ἀγκῶνες. Κάθε φορά πού ἡ ἀνηψιά του τοῦ ἔλεγε νά ράψει καινούργια ρούχα ἀπαντοῦσε: - Μπάλωνε, μπάλωνε Βέρα. Οἱ φτωχοὶ εἶναι πολλοί».(σ.320) κι ἄλλη γράφει: «Φοράει τό παλιό ράσο ἀπό καρβόπανο καί τό πολύ παλιό ἀντερὶ ἀπό πολύ φτηνὸ ὕφασμα. Γιά νά πάει ἐπίσκεψη στόν Πατριάρχη, ἔπρεπε νά πλύνω καί τό ἓνα καί τό ἄλλο» (σ.330)

Μέ ὄλον αὐτόν τόν καταιγισμό τῶν παραπομπῶν ἀπό τό Βίο τοῦ Ἁγίου Λουκᾶ γίνεται φανερό ἡ σημασία πού ἔδινε ὁ ἅγιος στό τιμημένο ράσο. Ἀπό τήν ἀρχή τῆς ἱερατικῆς του ζωῆς ἔγινε « σάρξ ἐκ τῆς σαρκός του», καύχημά του, προτιμότερο ἀπό τήν κοσμική του «υπόληψη», τήν ἐπιστημονική του ιδιότητα (ἅς τό προσέξουν οἱ ποικίλοι ἐπιστήμονες-κληρικοί πού προφασίζονται ὅτι δέν μποροῦν νά κυκλοφοροῦν στό χωρὸ ἐργασίας τους μέ τά ράσα, ἀρνούμενοι ἔτσι τήν μαρτυρία τους καί τόν ὄνειδισμό τοῦ Χριστοῦ) τήν δράση του τήν ἐλευθερία του καί τήν ἴδια του τῆ ζωή! Στήν πραγματικότητα δέν ἔκανε ἄλλο ἀπὸ τό νά ἐφαρμόσει στήν πράξη τή διδασκαλία τοῦ Ἁγίου Συμεὼν Θεσσαλονίκης, πού δέν εἶναι μιὰ αὐθαίρετη, ιδιότροπη ἐρμηνεία τῆς σημασίας τοῦ ράσου ἀλλά ἡ ἐμπειρία τῆς Ἐκκλησίας καταγεγραμμένη καί ἀποκρυσταλλωμένη. Μέ ὄλη του τήν πολιτεία ὁ ἅγιος Λουκᾶς τί ἄλλο δείχνει σ' ὄλους μας παρά τό σταυρικό καί πενθικό φρόνημα συμπυκνωμένο στό μπαλωμένο του ράσο. Αὐτό τό φρόνημα τό ἀπαραίτητο σ' ἐκείνους τούς δίσεκτους καιροὺς πού διωκόταν ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, πού κρεμοῦσαν τούς ἱερεῖς στοὺς στύλους καί γκρέμιζαν τούς ναοὺς, πού ὀδηγοῦσαν στό στρατόπεδα καί τήν ἐξορία τούς πιστοὺς. Ὁ ἅγιος Λουκᾶς προτίμησε «συγκακουχεῖσθαι τῷ λαῷ του Θεοῦ ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἁμαρτίας ἀπόλαυσιν» (Ἑβρ.11,25). Ταυτόχρονα μέ τό ράσο του εἰκόνιζε τήν εὐρυχωρία τῆς θείας ἀγάπης πού τήν εἶχε κάμει δική του θυσιάζοντας τά πάντα τόσο σὰ γιατρός, ὅσο καί σάν ἐπίσκοπος γιά νά θεραπεύσει τίς σωματικές καί πνευματικές ἀσθένειες τῶν χριστιανῶν καί ἐλεῶντας τούς πάντας ἀδιακρίτως.

Μας λένε τίποτα ἄλλα αὐτά; Μήπως δέν εἶναι ἀπαραίτητο τό ἴδιο σταυρικό-ἀσκητικό-πενθικό φρόνημα καί σήμερα πού διώκεται λυσσαλέα μέσα κι ἔξω ἀπό τό χῶρο τῆς Ἐκκλησίας ἡ ἀκρίβεια τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως μέ τόν συγκρητιστικό Οἰκουμενισμό, τό ὀρθόδοξο ἦθος μέ τήν προσπάθεια ἐξουτελισμοῦ τῆς παρθενίας καί τῆς σωφροσύνης μέ τήν προσπάθεια κατοχυρώσεως τοῦ «ἐπιστημονικοῦ» φόνου τῆς δωρεᾶς ὀργάνων σώματος κ.λπ. καί τῆς εὐλογίας τῶν ἀθέσμων μικτῶν γάμων, πού διώκεται ἡ ὀρθόδοξη παράδοση μέ τήν προσπάθεια μειώσεως τῶν ἱερῶν νηστειῶν, ἀλλοιώσεως τῆς θείας λατρείας κ.λπ.; Μήπως καί σήμερα δέν πολεμεῖται τό ἱερό ράσο, ὥστε μέ τό πρόσχημα τῆς «ποιμαντικῆς τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου» νά ἀπονευρωθεῖ ἡ ἱερατική παρουσία στήν καθημερινή ζωή, νά μεταβληθεῖ ὁ ἱερεὺς σέ ὑπάλλληλο μέ μαῦρο -καί ὄχι πάντα- κουστουμάκι, στήν καλλίτερη περίπτωση σέ κοινωνικό ἐργάτη πού ἱκανοποιεῖ τίς ψυχολογικές θρησκευτικές ἀνάγκες τοῦ λαοῦ, ὀπλισμένος μάλιστα μέ ψυχολογικές γνώσεις ἱκανές γιά νά προσφέρουν ὑπηρεσίες στόν ἑῶ τῶν ἀνθρώπων ἀλλά ἀνήμπορες γιά νά παράσχουν τήν ὄντως ζωή, τόν Χριστό στήν κάθε ψυχή; Μήπως αὐτές οἱ δυνάμεις πού μάχονται τὰ ράσα μας δέν ἐπιδιώκουν ὅπως ἔκαναν καί μέ τόν ἅγιο Λουκά-τί σύμπτωση ἀλήθεια!- «νά μὴν προκαλοῦμε γύρω μας (στό δρόμο, στά μαγαζιά, στίς συγκοινωνίες) τήν προσοχή»; Δέν καίγονται τὰ σωδικά τους ὅταν κάθε στιγμή κυκλοφορῶντας παντοῦ μέ τὰ ράσα μας δίνουμε τήν εὐλογία τοῦ Κυρίου μας στούς πιστούς, τήν ἐν Χριστῷ μαρτυρία μας; ὅταν ὑπενθυμίζουμε μέ τό ἁγιασμένο ράσο μας «τά ἄνω»; Δέν φθονοῦν τήν ἱερατική μας, πνευματική ἐξουσία (ἐξουσία κατά πνευμάτων ἀκαθάρτων, ἐξουσία τελέσεως τῶν μυστηρίων, διδασκαλίας ἀκριβοῦς τῶν ἀληθειῶν τῆς πίστεως, ἐξουσία ἐλέγχου τῆς πλάνης, τῆς ἀνομίας καί τῆς ἀδικίας, ἀφέσεως ἁμαρτιῶν) «ἦν ἔδωκεν ὁ Κύριος ἡμῶν εἰς οἰκοδομήν καί οὐκ εἰς καθαίρεσιν» ψυχῶν (Β' Κορ. 10,8); Δέν τονίζουν ἐπίμονα μέ ἓνα περίεργο τρόπο διά τῶν θεωρητικῶν ἐκφραστῶν τους ὅτι ἡ ἱερωσύνη δέν εἶναι καθόλου ἐξουσία ἀλλά μόνο διακονία, πού στήν πράξη βέβαια ἐκφυλίζεται σέ διακονία τούτου ὧ τοῦ θίου, καθῶς προείπαμε, σπρώχνοντας ἔτσι τὰ πράγματα στήν ἀποϊεροποίηση τοῦ κλήρου, καί τήν ἀλλοίωση τῆς ἱερατικῆς μας περιβολῆς, ὅπως τό πέτυχαν μέ τούς κληρικούς τοῦ ἐξωτερικοῦ;

Εἶπαμε, πρὸς τό παρόν, ἀρκετά. Συνειρμικά ὁμως ὀδηγεῖται ἡ σκέψη μας καί σ' ἓνα τρίτο ἀρχιεπίσκοπο, τόν **Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλο** καί τήν ἡμερίδα πού διοργανώνεται στό Συνοδικό Μέγαρο στίς 4 Ὀκτωβρίου 2001 μέ θέμα «Τὰ ἱερά ἄμφια καί ἡ περιβολή τοῦ Ὁρθοδόξου Κλήρου». Περίεργα κι ἀνήσυχα ἦχει στ' αὐτιά μας ὁ τίτλος τῆς τελευταίας εἰσηγήσεως πού θά παρουσιάσῃ ὁ π. Βασίλειος Θερμός: «Ποιμαντικές καί ψυχολογικές διαστάσεις τῆς ἱερατικῆς περιβολῆς» δεδομένου ὅτι ὁ ἐν λόγῳ κληρικός ἔχει ἐκφράσει γραπτά καί προφορικά ἀνατρεπτικές γιά τήν παράδοσή μας ἀπόψεις ὅπως π.χ. στό Συλλογικό τόμο «2000 χρόνια μετά» (σ.294) ὅπου ζητεῖ τήν κατάργηση τοῦ σάκκου καί τῆς μίτρας τῶν ἀρχιερέων, τροποποίηση τοῦ εὐχελαιίου, τῶν προβαπτισματικῶν εὐχῶν δηλ. τῶν εὐχῶν γιά τίς λεχῶνες κ.λπ. Πιστεύουμε ὁμως ὅτι ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος μας παρά τίς δυσκολίες καί προκλήσεις θά συνεχίσει τήν υπεράσπιση τῆς παραδεδομένης ἱερατικῆς ἀμφιέσεως κόντρα στό ἀντίχριστο φιλόσαρκο φρόνημα τῶν καιρῶν μας ὅπως ἔκαμαν καί οἱ προμνημονευθέντες ἅγιοι Ἀρχιεπίσκοποι ἐξασφαλίζοντας ἔτσι τίς ἀγιώτατες εὐχές τους, καθῶς καί τήν προστασία καί τή βοήθειά τους στό δύσκολο καί βαρὺ ἀρχιεπισκοπικό του ἔργο.